

együtt elbontották, így az objektumok már a jelenlegi felszín megtisztításával észlelhetővé váltak a 162,20–162,34 mBf szinten. Ez a korábbi, szomszédos feltárás 162,45–162,65 mBf közötti jelentkezési szintjével vetendő össze. A bolygatás a szomszédos 20655/107 hrsz.-ú telek jelentékeny részét is érintette. Összesen két régészeti objektumot tártunk itt fel, egy kisebb *középkori*, méhkas alakú vermen kívül egy 2,5 m átmérőjű kerek gödörben *rézkori* kettős temetkezést találtunk. A két váz közül az egyik bolygatatlan, oldalán, zsugorított pózban fekvő, a másik eltérő tájolású váz kissé bolygatott, a koponya nem anatómiai helyén került elő. A 3 edénymellékletet egy csoportban, a zsugorított pozíciójú halott fejének közelében helyezték el.

Munkatársak: Virág Zsuzsanna, Szilas Gábor, Tóth Anikó.

HAVAS ZOLTÁN

43. Budapest, III. Nánási út 3. (KÖH 76489)

Ró

2010-ben egy Valentinianus-kori kiserőd részleges feltárára került sor a 23 779/5 hrsz.-ú telken. A tulajdonos azzal a feltétellel kezdte meg az építkezést, hogy a feltárt részt szakszerűen visszatemeti, és a leendő geotermikus fűtésű társasházat lemezalapra helyezi. A szakszerű visszatakarás megtörtént. Az idei évben került sor a geotermikus fűrésokra, régészeti szakfelügyelet mellett. A mintegy 150 m mélyre hatoló fűrés 14 ponton történt meg, egyenként 10 cm-es átmérővel. Bár korábban jeleztem a tulajdonos felé, hogy a fűrésokat örökségvédelmi szempontból a telek É-i oldalán lenne praktikus elvégezni, mind a 14 fűrés D-en, a kiserőd még kutatatlan területén végezték 2011. október 18–21. között. A lyukakban, átmérőjük kicsinye miatt, semmit sem lehetett látni, de elhelyezkedésük alapján kijelenthető, hogy közülük több is a központi torony tetőomladékát és padlóját furta át. Még a fűrésokat és a megfigyelést megelőzően ásták ki az ilyenkor szükséges zagylepítő gödröket (egyenként 8×1 m alapterületű, 2 m mély árkok), amelyek kialakítására értelemszerűen ugyancsak a telek D-i oldalán került sor. Ezek közül a középső a központi toronyban semmisített meg több köbméternyi régészeti információt, és további jelentékeny mennyiséget a padlószint alatti régészeti korú rétegekben. A K-i ülepítőt a toronyon kívül, de még mindig az erőd területén, a Ny-it az erődfalon túl alakították ki.

BUDAI-BALOGH TIBOR

44. Budapest, III. Raktár utca 54. (KÖH 79973)

Ró

A telek (Hrsz: 18726/11) É-i felében egy társasház építését megelőzően végeztünk megelőző feltárást, mert a terület az aquincumi katonaváros lakóépületekkel beépített részén található. A közelben lévő késő római *cella trichora* miatt temetkezések előfordulására is számítani lehetett. 2007-ben a telek D-i, DNY-i felén, a Hunor utca 21. sz. alatt Kirchhof Anita egy római kori lakóépület részletét tárta fel.

2011. június 7. és július 5. között a sávalapozások vonalában kutattunk (kb. 60 m²). A 60 és 80 cm széles árkokat a felszíntől kezdve kézi erővel mélyítettük le. Az ásatás D-i részén feltehetőleg, a Hunor u. 21. sz. alatt feltárt római kori épület É-i zárófalaként értelmezhető, K–Ny irányú fal húzódott. A telket K-ról és Ny-ról határoló épületek melletti alapozási sávban ugyan már nem került elő (ezen épületek alapozásának készítésekor semmisült meg), de még így is mintegy 11 m hosszan sikerült feltárni azt a 60–70 cm széles, sárgásfehér mészkövekből készült falat, amelyhez D-i irányban három, É–D irányú osztófal csatlakozott. A zárófal és az osztófalak szerkezete között volt egy kis különbség: a zárófal alján egy 40 cm magas, a falsíkból mintegy 10 cm-t kiugró zokli húzódott. A fal körülbelül 110 cm-es magasságig őrződött meg, a köveit utolsó két sorának kivételével szárazon, kötőanyag nélkül rakták. A vele összeépített, 50–60 cm széles osztófalak sekélyebb szinten húzódtak mint a zárófal, a zoklik alá pedig, még 10–20 cm vastagságban sárga agyagot terítettek. A falakhoz tartozó járószint nem került elő, feltehetőleg a zárófal felső, habarcszott részénél indulhatott, de az újkori bolygatás elpusztította. Ugyanakkor az alapozások olyan római kori leletanyagot tartalmazó rétegeket vágtak, amelyek vagy egy korábban itt állott épülethez tartoztak, vagy tereprendezés során kerültek ide. A zárófaltól É-ra az újkori rétegek alatt, egy inkább homorú, K–Ny irányú, erősen köves réteg helyezkedett el, körülbelül 6–7 m szélességben. Belőle római és újkori (felső részéből) leletek is kerültek elő. Ez a köves sáv egy sötét színű, kizárólag római kori leletanyagot tartalmazó rétegben helyezkedett el. Alatta a sárga színű altalajon sötétbarna, leleteket nem tartalmazó agygréteg húzódott. A terület É-i felének közepén kialakított liftakna helyén, a szelvény ÉK-i sarkában egy melléklet nélküli, feltehetőleg római kori, ÉÉNy–DDK irányú gyermekcsontváz került elő. A Raktár utcával párhuzamosan húzott K–Ny irányú árok K-i végében pedig egy római kori szarkofág feküdt. Az ÉK–DNY irányú sírláda háztetőt formázó fedlapja egy újkori alapozás miatt ketté volt törve és egy darabja hiányzott. A 2,2×1 m méretű alsó rész kb. a harmadáig egy olyan áttört *terrazzopadló*ba volt süllyesztve, amely nem teljesen, hanem csak a K-i és a Ny-i oldalán vette körül a sírt. Nem érintkezett vele közvetlenül, hanem 10–30 cm „hézag” volt a két jelenség között. Részben a rendkívül jó minőségű *terrazzon*, részben a *terrazzo* és a szarkofág között, annak ÉNy-i sarkánál, minimum 3 csontváz hevert teljesen összekeveredve. Mivel maga a szarkofág üres volt, ezért a csontokat feltehetőleg a sírládából szórták ki. Mivel az ásatási terület D-i felén feltárt zárófal és a szarkofág közötti árkokban nem került elő olyan régészeti jelenség, amely arra utal, hogy a fenti két objektum valaha is összetartozott (bár ez sincs kizárva) elképzelhető, hogy itt egy kis méretű temetőkaplna (innen körülbelül 130 m-re található az ún. *cella trichora*) padlójáról van szó. Elképzelhető, hogy a *terrazzopadló* áttörésének célja a nyilvánvalóan másodlagosan felhasznált szarkofág biztos rögzítése volt, mivel az teljes hosszában ketté volt törve. A sírláda egyik oldalán egy noricum-pannoniai keretelésű mezőt faragtak ki két, a síkból előreugró panel közé, ezen azonban felirat volt. A szarkofágot egy daru segítségével emeltük ki és szállítottuk be a múzeumba.

Az elsődleges vizsgálatok alapján a feltárt római kori épület a 2–3. századból, míg a szarkofág a 4. századból származik.

ANDERKÓ KRISZTIÁN

**45. Budapest, XI. Római auxiliáris vicus
(Albertfalva, Savoya-park bevásárlóközpont,
Hunyadi János út 23.)
(KÖH 32557)**

R

A fenti címen először 2006-ban végeztünk megelőző feltárást, mintegy 6500 m²-en, egy tervezett épület („Forum”) helyén. Az akkori feltárás során római kori és késő rézkori településobjektumok kerültek elő. A megelőző feltárást követően a beruházásnak csak egy része valósult meg. 2011 tavaszán a megvaltozott beépítési koncepciót követően újabb megelőző feltárást kellett végeznünk egy korábban feltáratlan keskeny sávban, cölöpalapozások helyén. Ez a munkaterület szervesen illeszkedett az említett feltárási területhez, annak D-i szegélyét érintette.

Összesen 9, egyenként 2×2 m kiterjedésű cölöp-alapgödört kutattunk, melynek során kevés késő rézkori kerámiatöredéket találtunk objektum-összefüggés nélkül. A szórványosan előkerült, késő rézkori kerámiaanyag a közeli Kitérő úton feltárt badeni telephez tartozhatott.

BESZÉDES JÓZSEF

**46. Budapest, XVII. Rákoscaba, Tarcsai út
(KÖH 15139)**

B, N

2011 folyamán terepbejárásokat végeztem a Rákos–Hatvan vasút korszerűsítésével érintett, a projektben 5. sz. régészeti lelőhelyen. A nyilvántartási adatok szerint a bronzkori és népvándorlás kori lelőhely a vasúttól D-re a Rákos-pataktól É-ra található. É-i határát a vasút, D-i határát a mai csatornameder jelenti.

A lelőhely Ny-i széle a vasúton áthaladó utcával azonos, mely utcának a vasúttól D-re Czeglédy Mihály, a vasúttól É-ra Tarcsai út a neve. Úgy vélem, hogy a lelőhely nyilvántartásban rögzített neve (Tárca u.) elírás eredménye lehet, az minden valószínűség szerint helyesen Tarcsai út.

Álláspontom szerint ugyancsak korrekcióra szorul a lelőhely kiterjedése és a KÖH által megadott helye is. A megkapott poligon ugyanis a vasút és a Rákos patak mai medre között jelzi a lelőhelyet. Ez a terület azonban a szabályozás előtt teljes egészében a Rákos folyó medre volt, amit egyértelműen igazol a II. Katonai felmérés, a domborzat és a rendelkezésünkre álló ortofotó is. Nehéz elképzelni azt, hogy az egykori folyómederben régészeti lelőhely legyen, és ott ásatás is történjen. Úgy vélem, hogy a lelőhely pontos területe nem a jelzett helyen van, hanem a vasúttól É-ra, a Rétvége-dűlőben található markáns dombháton. Ott, ahol egyébként Budapest rendezési tervében egy régészeti lelőhely szerepel. Ennek körvonala ugyancsak a Tarcsai utcai porták kertvégére támaszkodik.

A lelőhely pontos helyének meghatározásához a fentiekén túl hivatkozunk arra a tényre, hogy az M0 autópálya előkészítése során keletkezett régészeti iratokban egyértelműen a vasút

É-i oldalára teszik a lelőhelyet, melyen szintén bronzkori településmaradványokat találtak a BTM ásatásán.

A lelőhelyet is magában foglaló dombhát felszíne szántó, jelenleg nincs a lelőhely épségét veszélyeztető tényező.

SZALONTAI CSABA

**47. Budapest, XXI. Északi Szigetcsúcs
(Szennyvíztisztító telep)
(KÖH 50549)**

B

2011. április 11. és december 12. között végeztünk megelőző régészeti feltárást és régészeti megfigyelést Csepelen a Nagy Duna sortól a Vas Gereben utcáig. A csatornázás (Col4 Lot1) során 6,5 km hosszan, 3 m szélességben és általánosan 3–4 m mélységben fektették le új nyomvonalon a csatornaelemeket. Nyílt árkos szakaszokkal dolgoztak döntően, a Szabadkikötő területén sajtolásos technikával haladtak, itt csak az indító és fogadóaknában volt lehetőségünk megfigyeléseket végezni.

A nyomvonal a Nagy Duna sornál a HÉV töltése mellett indult, és vele párhuzamosan haladt a Szabadkikötőig. A Szabadkikötő területén É–D irányban haladt tovább a Petróleum utcáig, majd a Csögyár utcában. A Budafoki útnál Ny-i irányban haladt tovább, a Központi úton először D-i, majd DNy-i irányba folytatódott a munka a Salak utca végéig.

Az egész terület egyetlen régészeti lelőhelye a Csatornázási Művek bejáratánál volt, ahol 10 bronzkori objektum került elő, hálónéhezékekkel, kerámiatöredékekkel. Ez a lelőhely a Horváth M. Attila által 2008-ban feltárt kora bronzkori lelőhely folytatása lehetett.¹⁰ A területtől a Szabadkikötőig sóderes feltöltést dokumentáltunk. Annak ellenére, hogy a Szabadkikötő területéről több régészeti lelőhely is ismert, a 10 aknában és a rövid nyílt árkos szakaszban régészeti lelet vagy objektum nem került elő. Magyarázható ez azzal, hogy a nyomvonal a Dunától messzebb volt kijelölve, a régészeti lelőhelyek pedig inkább a Duna közelségében találhatóak. A kereskedelmi medencék közelében megfigyelhető volt egy újkori planírozási réteg, ahol látszott a medencék építése előtti egykori humuszréteg is. A Szabadkikötőtől D-re a Csögyár utcában, majd a Csepel Művek területén végig vastag, homokos réteg került elő. Érdekes, hogy humuszréteggel csak egy-egy területen találkoztunk, az útburkolat alatt közvetlenül a sárga homokos altalaj következik. Valószínűleg a Csepel Művek építésekor egy nagy méretű tereprendezés következhetett be. A Salak utcában 4–5 m vastagságban újkori vörös illetve fekete salak volt.

TEREI GYÖRGY

¹⁰ RKM 2008, 170–171.